

סיגריה אלקטרונית ומחלת המאידיים

• מהי סיגריה אלקטרונית?

הסיגריה האלקטרונית הומצאה ב-2003 ע"י רוקח סיני מעשן שאביו נפטר מסרטן ריאות. ההמצאה נועדה להוות תחליף "בריא" לסיגריות. מבחינה שיווקית זו הייתה הצלחה מסחררת, נכון ל-2018 ישנם 41 מיליון משתמשים ברחבי העולם מתוכם 3 מיליון תלמידי תיכון. מבחינה בריאותית מדובר בתכשיר ממכר ומסוכן, שהיקף השפעותיו לטווח ארוך טרם ידוע.

סיגריה אלקטרונית וכל שאר סוגי מכשירי אידוי (ופורייזרים) הינם מתקני אידוי המדמים את פעולת העישון. כל מתקן כזה בנוי משלושה רכיבים עיקריים: סוללה, מיכל עם חומר לאידוי, וסליל חימום. במקום הבעירה הקיימת בסיגריה רגילה, השאיפה גורמת להפעלת גוף החימום והפיכת הניקוטין (וחומרים נוספים) בנוזל לאדים.

• מהן הסכנות הבריאותיות בשימוש בסיגריה

אלקטרונית/מכשיר אידוי?

עישון סיגריות אלקטרוניות גורם לתהליכים דלקתיים בריאות ומשרה נזק בדופן כלי הדם. השימוש היומיומי או מידי פעם בסיגריות אלקטרוניות מגביר את הסיכון למחלות ריאות, אוטם שריר הלב ושבץ מוחי. סיכון זה מוגבר באנשים שמעשנים גם סגריות רגילות בנוסף לאלקטרוניות. שימוש בסיגריות אלקטרוניות בקרב בני נוער קשור לירידה בזיכרון והפרעות קוגניטיביות.

במרבית המקרים התערובות בסיגריה האלקטרונית, מכילות ניקוטין ו-THC tetrahydrocannabinol. THC הינו מרכיב חסר ריח ובעל השפעה פסיכואקטיבית בצמח הקנאביס, וכן בעל השפעות נוספות של הגברת תאבון ושיכור כאבים. ניקוטין ו-THC שניהם חומרים ממכרים, מכיון שהכמות שלהם אינה מוגדרת ומפוקחת בתערובות האדוי, הכמות יכולה להיות גבוהה ולהעלות את הסיכון להתמכרות. על פי רוב הניקוטין מעורבב עם כימיקלים נוספים, הנותנים טעם פירותי/ מתקתק לסיגריה, דבר המגביר עוד יותר את ההתמכרות, בעיקר בקרב צעירים. חלק מחומרי הטעם בפני עצמם נחשבים כרעילים וקרצינוגנים (משרי סרטן).

• מהי מחלת המאיידים?

באוגוסט 2019, הכריז מרכז האמריקאי למניעת מחלות ובקרתן (CDC) על התפרצות של מחלת המאיידים – EVALI ((E-Cigarette or Vaping product use–Associated Lung Injury), עם 2400 חולים ברחבי ארה"ב (מרביתם מתחת לגיל 35), ו-52 מקרי מוות כתוצאה מהמחלה.

מדובר במחלה דמוית מחלה ויראלית המופיעה במשך ימים עד שבועות, התסמינים הנשימתיים הם השכיחים ביותר והם דמויי שפעת/דלקת ריאות: חום, שיעול, וקוצר נשימה, אך גם תסמינים נוספים אופייניים בהם חולשה, עייפות, כאבי בטן, הקאות ושלשולים. כאשר המחלה מזוהה בשלבים הראשונים, סיכויי החלמה טובים עם הפסקת העישון וקבלת טיפול בסטרואידים. במקרים קשים יותר, המחלה יכולה לגרום לכשל נשימתי ומוות. במידה ומחלימים מהמחלה בצורתה הקשה, יש סיכוי להצטלקות הריאות (פיברוזיס ריאתי), תועד מקרה אחד שאף הגיע לצורך בהשתלת ריאות.

• כיצד מאבחנים את מחלת המאיידים?

אבחנה נעשית על סמך תסמינים אופייניים ללא עדות לזיהום חיידקי או נגיפי בחולה שהשתמש בסיגריה אלקטרונית בשלושת החודשים האחרונים.

• מהו הגורם למחלת המאיידים?

התערובות לאיוד מכילות חומרים שונים הנמכרים ללא פיקוח לכן קשה לדעת מהו הגורם הספציפי למחלה, קרוב לוודאי שיש מספר גורמים. לדוגמא, ויטמין E אצטט נמצא בשימוש נרחב בתוספי מזון ובקרמים לעור. ויטמין E בשאיפה יכול לפגוע בסורפקטנט (חומר השומר על מתח הפנים ובכך על שלמות נאדיות הריאה). בנוסף חימום ויטמין E גורם לפירוקו למרכיבים, ketene אחד המרכיבים ידוע כחומר הגורם לגירוי רקמת הריאות. בנוסף סליל החימום מכיל מתכות כבדות, שכמויות מזעריות שלהם מגיעות לריאות ויכולות לגרום לנזק משמעותי.

ההמלצה כיום היא חד משמעית לא לצרוך סיגריות אלקטרוניות/תכשירי אידיי למינהם בכלל, ובפרט

אלו המכילים THC או ויטמין E.

קישורים לסרטוני הסברה:

1. Electronic Cigarettes and Vaping https://www.youtube.com/watch?v=9dZS_Rniak0
2. Why Vaping Is Bad For You? <https://www.youtube.com/watch?v=wGJpGSCBzZ8>